

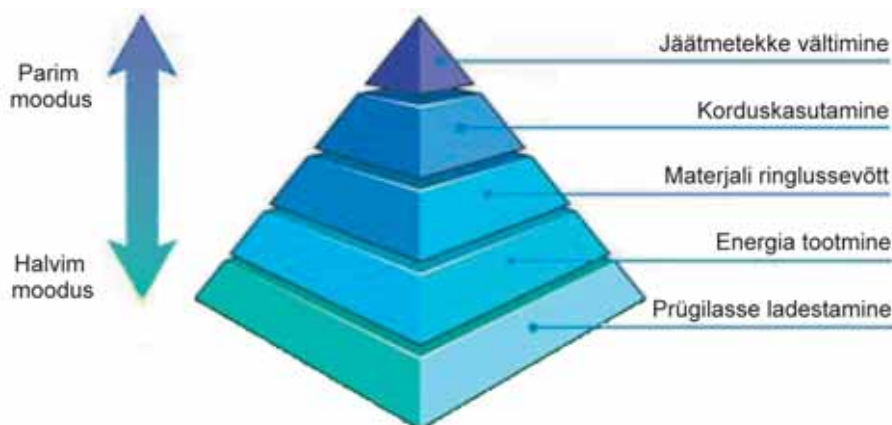
JÄÄTMEKÄITLJAD KOONDUVAD JÄÄTME TAASKASUTUSKLASTRISSE

MARGIT RÜETLMANN

Eesti Jäätmekäitlejate Liidu jäätmete taaskasutusklatri tegev- ja arendusjuht

EUROOPA LIIDU jäätmedirektiivi [1] kohaselt tuleb 2020. aastaks 50 % olmejäätmetes sisalduvast klaasist, paberist, metallist ja plastist korduskasutada või materjalina ringlusse võtta. Alates 16. juulist 2010 on biolagunevate jäätmete prügilatesse ladestamine piiratud ning aastaks 2020 tuleb 70 % ehitus- ja lammutusprahist korduskasutada, ringlusse võtta või muul moel (nt täitematerjalina) taaskasutada.

Euroopa Liidu nõuded osutavad selgelt, et üha enam jäätmeid tuleb taaskasutada. Jäätmehierarhia (joonis 1) kohaselt eelistatakse korduskasutust ja materjalina ringlussevõttu ladestamisele ja energiakasutusele, s.o põleta-

Joonis 1. Jäätmehierarhia ([1] põhjal)

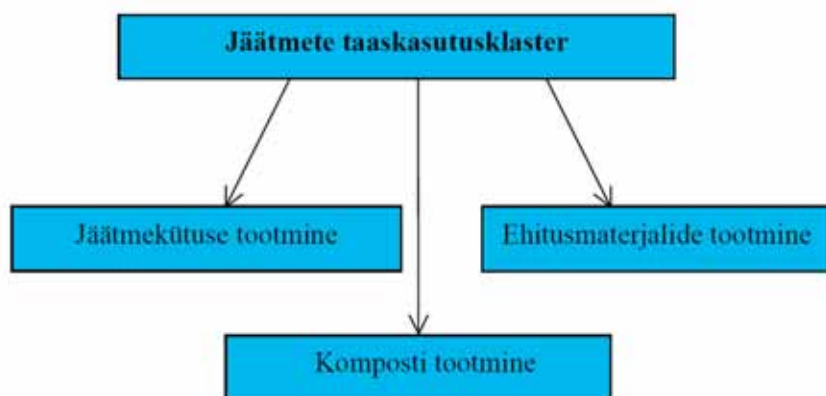
misele, hoides sel moel kokku loodusressursse.

Üha suurema jäätme hulga taaskasutamiseks ja jäätmetest toodete valmistamiseks on Eesti Jäätmekäitlejate Liitu kuuluvad ettevõtted algatanud projekti „Jäätmete taaskasutusklaster“, mille arendamist toetab Euroopa Regionaalarengu Fondi rahaga Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus.

Projekti peamised eesmärgid on:

- suurendada Eestis jäätmete taaskasutamist;
- valmistada jäätmetest mitmesuguseid kvaliteedinõuetele vastavaid ja sertifitseeritud tooteid, komposti, jäätmekütuseid ja ehituses kasutatavaid materjale (nt purustatud betooni ja asfaltbetooni);
- tugevdada klatripartnerite rahvusvahelist konkurentsivõimet;
- suurendada taaskasutuse teel saadud toodete müüki;
- kujundada klatrist pädevuskeskus, mille töötajail on tippasemel teadmised ning praktilised kogemused jäätmete taaskasutamise ja neist valmistatud toodete kohta.

Nende eesmärkideni jõudmiseks arendatakse koostööd rahvusvaheliste organisatsioonidega, nt Euroopa kompostivõrgustikuga (*European Compost Network*, ECN), Austria Ehitusmaterjale Taaskasutavate Ettevõtete Liiduga (*Österreichische Baustoff-Recycling Verband*, BRV), Euroopa Jäätmekütusetootjate Organisatsiooniga (*European Recovered Fuel Organisation*, ERFO) ning Euroopa ehitus- ja lammutusprahi käitlejaid ühendava föderatsiooniga (*Fédération Internationale du Recyclage*,

Joonis 2. Jäätmete taaskasutusklasteri põhilised tegevussuunad

FIR). Koostööd tehakse ka teadus- ja haridusasutustega.

MIS ON KLASTER?

Klaster on teatud piirkonnas ja valdkonnas tegutsevate ettevõtete kooslus. Rahvusvahelise konkurentsivõime tõstmiseks arendavad sellesse kuuluvad ühesuguste majandushuvidega ettevõtted pikaajalist koostööd nii omavahel kui ka haridus- ja teadusasutuste, omavalitsuste ning muude organisatsioonide ja tugisüsteemidega. Jäätmete taaskasutusklasteril on 21 partnerit, nendest 18 on ettevõtted ning 3 teadus- ja haridusasutused.

Klasteri tegevuses osalevad jäätmekäitluse ja jäätmete taaskasutussektori võtmettevõtted *Amestop OÜ, ATI Grupp OÜ, Bilkker OÜ, Ecocleaner OÜ, EcoPro AS, Epler&Lorenz AS, NTM Baltic OÜ, Prügimees OÜ, Paikre OÜ, Ragn-Sells AS, Saaremaa Prügila OÜ, Slops OÜ, Tallinna Prügila AS, Uikala Prügila AS, Veolia Keskkonnateenused AS ja Väätisa Prügila AS*. Kaasatud on ka Eesti üks suuremaid ehitusmaterjalitootjaid, rahvusvahelisse kontserni *Heidelberg Cement Group* kuuluv *Kunda Nordic Tsement AS* ning teehitusettevõtte ja teehitusmaterjalide tootja *Lemminkäinen Eesti AS*.

Teadus- ja haridusasutustest osalevad Tallinna Tehnikaülikooli teeinstituut, kellel on pikaajalised kogemused teehitusmaterjalide katsetamise ja teehitustehnoloogia vallas, Eesti Maaülikool, kus on aastaid uuritud komposti omadusi ja kasutusvõimalusi ning Tartu Ülikooli Türi Kolledž, kellega koostöös kavandatakse spetsiaalselt jäätmekäitlusettevõtete asjatundjatele mõeldud täiendusõppekavade koostamist.

Teadus- ja haridusasutustega on kavas teha koostööd olemasolevate õppekavade täiendamiseks, et valmistada ette uus põlvkond spetsialiste, kellel on põhjalikud teadmised ja oskused jäätmete taaskasutamise vallas.

Taaskasutus on keerulisem kui toodete valmistamine looduslikest materjalidest. Ehitusmaterjalide ning eelkõige teehitusmaterjalide puhul tuleb kindlasti arvestada seda, et Tallinna ümbruse karjäärid on ammendumas ja uusi on keeruline avada. Seda silmas pidades pakuvad taaskasutatavad materjalid kindlasti huvi. Teehituses saab kasutada purustatud betooni ja asfaltbetooni.

Biologunevaist köögi- ja sööklajätmeist ning aia- ja haljastujätmeist on võimalik toota kvaliteetkomposti, mida saab kasutada põllumajanduses väetise või mullaparendajana, metsakasvatades, puukoolides, aianduses, sh koduaedades ja kasvuhoonetes, spordi- ja kultuuriobjektidel,

kalmistutel ning maastikukujunduses, sh parkide ja muude haljasalade haljasdamisel. Et biologunevatest jäätmetest toodetud komposti saaks müüa, peab see vastama kvaliteedinõuetele. Ostja peab täpselt teadma, milliste omadustega toodet ta ostab.

Madalama kvaliteediga kompost ning mehaaniliselt ja bioloogiliselt käideldud (*mechanical biological treatment, MBT*) olmeprügist saadud stabiilne sobib tehiseobjektide, sh maantee-mulle, tuha- ja aherainemägede ning suletavate prügilate katmiseks ning karjäärade rekultiveerimiseks.

Raudbetoon- ja betoondetaile, asfaltbetooni, kive ja pinnast ning ehitus- ja lammutusprahti saab kasutada betoon- ja asfaltbetoonkillustiku, mitmesuguste liivade ja täitematerjalide valmistamiseks ning kasutada teede ehitamisel ja korrashoiul, ehitusmaterjalide tootmiseks ning ammendatud karjäärade rekultiveerimisel.

Olmeprügist, materjalina ringlussevõtuks sobimatutest põlevjäätmetest (nt määrduvad paberist ja papist, plastidest), autolammutuse kergfraktsioonist jms saab valmistada jäätmekütust. Kõrgekvaliteedilist jäätmekütust on võimalik kasutada tsemenditööstuses, madalama kvaliteediga jäätmekütus sobib aga elektri- ja soojusenergia tootmiseks. Jäätmekütuste valmistamise puhul on olulisel kohal nii kvaliteedi kui ka koguste tagamine. Põletajate nõutavad kogused on nii suured, et väikeettevõtte neid üksi tarnida ei suuda. Seepärast on ettevõtete koostöö äärmiselt tähtis.

Kvaliteedinõuetele vastavate ehitusmaterjalide, komposti ja ka jäätmekütuste tootmisel loodavad ettevõtjad teadus- ja haridusasutuste nõule ja jõule.

Väga häid näiteid taaskasutusmaterjalidest valmistatud toodete kvaliteedinõuete väljatöötamise ja rakendamise kohta võib tuua Soomest ja Austriast. Viini linna teehitushangete puhul annab taaskasutusmaterjalide kasutamine ehituses pakkujale lisapunkte. Eesti riigiasutustel ja kohalikel omavalitsustel oleks neilt nii mõndagi õppida. A.M.

Viidatud allikas

1. Euroopa Liidu jäätmedirektiiv 2008/98/EU

